

Oliko Jeesus Jumala vai ihminen?

Pekka Ervastian esitelmä 22/3 1908
(Iltaesitelmä Viipurissa)

Jos viisikymmentä vuotta sitten tässä maassa olisi tehty kysymys: “mitä on kristinusko?“, niin epäilemättä kaikki uskovaiset – ja miltei kaikki, jotka kutsuivat itseään kristityiksi, – olisivat ihmetelleet sellaista kysymystä ja närkästyneinä huudahtaneet: “Mitä kristinusko on? Senhän kaikki tiedämme. Se jos mikään on meillä ollut selvänä pienestä asti, sillä mehän olemme kristityitä“. Näin olisi sanottu 50 vuotta sitten, sillä silloin ei oltu eri mieltä tästä kysymyksestä. Kaikissa lahoissa niinkuin kirkossa oltiin pääkohdista yhtä mieltä.

Mutta meidän päivinämme on toisin. Tähänkin maahan on tullut sivistyneestä maailmasta sellainen ajattelun aalto, joka on herättänyt ihmiset horroksestaan ja pakottanut heidät ajattelemaan kysymystä. Sosialistisen ja materialistisen hyökylaineen kanssa on maahamme tullut paljon epäilyä, ja monet kieltäjät ovat ruvenneet sanomaan: “Kristinusko niinkuin kaikki uskonto on suuremmassa tai vähemmässä määrässä humpuukia, mielikuvitusta“. Ja toiset taas sanovat: “Ei kristinusko ole ollenkaan sitä, mitä kirkko on sanonut sen olevan, vaan jotakin aivan toista. Jeesus on opettanut toisin kuin kirkoissa opetetaan“.

Sentähden ne, jotka sydämessään tunsivat tahtovansa uskontoa puolustaa, kaikkialla maailmassa tekivät itselleen kysymykseen: mitä on todella uskonto? ja mitä on kristinusko? Nykyään tehdään näitä kysymyksiä sekä kirkon sisällä että ulkopuolella, eikä ainoastaan meidän maassamme vaan ympäri sivistynyttä maailmaa on näin jo kauemman aikaa kysytty. Ja

vastauksia on tähän tullut monenlaisia.

Kirkon ulkopuolella ihmiset, sellaiset kuin Leo Tolstoi Venäjällä ja hänen oppilaansa Järnefelt täällä Suomessa tuntevat olevansa hyvin vakaantuneita kristityitä, mutta vakuuttavat, että kristinusko on jotakin aivan toista kuin kirkonoppi. Mutta me huomaamme, että myöskin kirkollisissa, teologisissa piireissä aletaan pohtia tätä kysymystä, ja vaikka meillä Suomessa toistaiseksi on vain muutamia vapaamielisempiä tutkijoita, niin ulkomailla on tähän kysymykseen pantu paljon enemmän huomiota. Saksassa on esim. sellaisia teologeja kuin Harnack ja pastori Gustaf Frenssen, tunnetuimpia mainitakseni, ja Englannissa sellaisia kuin pastori Campbell y.m., jotka kaikki ovat ruvenneet perinpohjaisemmin pohtimaan kysymystä, mitä kristinusko on, ja syventyneet niihin pyhiin kirjoihin, joita kutsutaan kristillisiksi, päästäkseen niiden kautta ensikätiseen tietoon.

Tämä kysymys kristinuskosta on meidän aikamme päivänkysymys, sillä aletaan epäillä, ettei kristinusko olekaan aivan sitä, mitä kirkko on opettanut sen olevan, mutta toiselta puolen ei ole päästy mihinkään lopulliseen tulokseen tästä äärettömän tärkeästä ja mieltäkiinnittävästä asiasta. Olen ottanut tämän kysymyksen kolmen esitelmän aiheeksi, ja aineemme jakaantuu itsestään kolmeen osaan. Ensiksi kysymme: "Kuka on Jeesus, tuo olento, joka on koko kristinuskon keskuksena ja toinen kysymys, joka heti luonnostaan astuu eteemme, on: "Mitä hän on opettanut? Mikä on Jeesuksen oppi?" ja kolmas kysymys on: "Mitä on kirkonoppi, kuinka se on ymmärrettävä, onko sillä järkevää sisältöä?"

Tänä iltana siis on aiheemme: Kuka oli Jeesus, eli toisin sanoen: oliko Jeesus Jumala vai ihminen? Meillä on tähän kysymykseen tarjolla kolme vastausta, oikeastaan kaksi uutta ja yksi vanha, se, johon lapsuudestamme olemme tutustuneet. Ensimmäinen, ennestään tuttu vastaus on siis kirkon antama,

toinen on se, jonka saamme uudemmilta tutkijoilta, raamatunkriitikoilta y.m., ja kolmas vastaus on se, minkä saamme teosofiselta maailmankatsomukselta.

Kirkko tähän kysymykseen vastaa niinkuin tiedämme seuraavasti: Jeesus oli Jumala, itse Jumala, joka ilmestyi maan päälle. Ainoastaan jos tämän uskomme, ymmärrämme evankeliumia ja tiedämme, mitä kristinusko on. Näin sanoo kirkko ja kaikki kristityt lahkot. He tosin lisäävät, että Jeesus myös oli todellinen ihminen, mutta me huomaamme, että tämä selitys oikeastaan on toisarvoinen; sillä on ainoastaan tahdottu sanoa, että hän ilmestyi todellisessa ihmismuodossa, että hänellä oli ihmisruumis ja inhimilliset tunteet ja ajatukset. Mutta itse asiassa kirkon vastaus keskittyy siihen, että Jeesus oli Jumala, joka tänne ilmestyi, eikä mitään muuta. Tämä on yksi vastaus ja se epäilemättä jotakin selittää. Jos avaamme raamatun ja luemme Jeesuksen elämäkertaa, näemme siinä paljon sellaista, joka tuntuu mahdottomalta, jos se olisi ihmisestä kerrottua. Siinä kerrotaan hänen tehneen sellaisia yliluonnollisia töitä, joita ei meistä kukaan muu saata tehdä. Mutta Jumalana ollen hän kyllä on voinut niitä tehdä. Sentähden kirkon vastaus voi meitä tyydyttää, kun emme muuta pyydä emmekä enempää tutki, ja se on pitkinä vuosisatoina tyydyttänyt miljoonia ja tyydyttää vielä tänä päivänä miljoonia, sillä se todellakin selittää Jeesuksen personallisuuden ainakin eräissä tärkeissä pääkohdissa. Mutta voimmeko me, jos tahdomme kysymystä perinpohjin tutkia, tyytyä tähän yksinkertaiseen selitykseen, että Jeesus oli Jumala? Ei, ainakaan se ei tule helpoksi. Tosiseikkojen valossa se ei tule helpoksi. Ja minkälaisen tosiseikkojen? Sellaisten, jotka meille on tarjonnut vertaileva uskonnontutkimus. Tämä uusi tieteellinen tutkimus syntyi viime vuosisadalla ja on tuonut nähtäväksi tosiseikkoja, jotka meille paljastavat sen merkillisen asian, että tämä kristinusko ei ole ainoa uskonto, jossa on tällaisia oppeja ja tällainen suuri

keskushenkilö kuin Jeesus Kristus. Kaukana siitä, että Jeesus olisi ainoa ihminen maan päällä, jota olisi sanottu ihmiskunnan vapahtajaksi ja Jumalaksi, on hän itse asiassa yksi monista. Maailmassa on tätä nykyä useampia suuria uskontoja – ennen on ollut muita, jotka nyt ovat maan päältä hävinneet – ja kaikissa näissä on opetettu ja opetetaan jotakuinkin samoja oppeja elämästä ja kuolemasta, ihmisen tarkoituksesta ja hyvästä tiestä. Ja mikä on tärkeämpää: kaikissa on ollut tällainen keskushenkilö, tällainen merkillinen mahtava jumalallinen ihminen, jonka ympärille uskonto ikäänkuin on rakentunut. Kristinuskossa on Jeesus, mutta Buddhanuskossa on Gautama Buddha, hinduismissa Krishna tai Raama tai joku muu Jumalan ilmestys eli Avataara, Muhametinuskonossa profeetta Muhammed. Ja jos katsomme vanhoja uskontoja, on meillä Zoroasterin usko, josta nyt on jälellä vain muutamia tuhansia parsilaisia Bombayssa; sen keskushenkilönä on Zoroaster. Egyptin hävinneessä uskonossa oli keskushenkilöinä Horus ja Osiris, babylonilaisilla oli Tammuz, meksikkolaisilla, joista nyt on vain muistomerkkejä jälellä, oli jumalallisena vapahtajana Quetzalcoatl.

Näistä kaikista suurista merkillisistä olennoista kerrotaan samaa. He olivat kaikki uskontojensa alkuunpanijoita, opettajia, jotka kokosivat ympärilleen opetuslapsia ja joita myöhemmin ruvettiin palvelemaan jumalallisina olentoina, jotka olivat tulleet maan päälle ihmisiä pelastamaan. Heitä sanotaan vapahtajiksi ja kerrotaan, että he tulivat pelastamaan ihmiskunnan synnistä, pahasta ja kärsimyksestä. Ja ihmeellistä on, että kertomukset näistä olennoista, joita silloin tällöin on esiintynyt maan päällä, ovat melkein yksityiskohtaisesti yhtäpitäviä. Useimmat heistä ovat muka syntyneet neitseistä, kärsineet ihmiskunnan puolesta ja kuolleet, monet ristilläkin. Heistä kerrotaan, kuinka he sitten ovat nousseet ylös taivaaseen ja astuneet alas helvettiin. Tämän totuuden on meille esittänyt vertaileva

uskontotutkimus, emmekä voi sitä väittää vääräksi, sillä meillä on edessämme historialliset todistuskappaleet.

Ja silloin ihmetellen kysymme: “Kuinka tämä on ymmärrettävissä, kuinka selitettävissä? Onko Jumala monta kertaa ilmestynyt maan päälle vai ovatko kaikki nämä kertomukset saman arvoisia siinä merkityksessä, että kaikki ovat mielikuvituksen tuotetta? Tutkimus osoittaa kumoamattomasti, että Jeesus Kristus ei ole Jumala, eli sitten Jeesus on samalla tavalla Jumala kuin nuo muut ovat. Näin todistaa tutkimus, emmekä voi siihen mitään. Meidän on tunnustettava, että kirkon vastaus on puolinen.

Mitenkä kirkko vapautuu tästä pulmasta? Me tiedämme, että kun katoliset papit tulivat Intiaan ja kuulivat Krishnasta kerrottavan aivan samaa kuin Kristuksesta, päättivät he, että perkele oli pakanoille ilmoittanut jo ennen Kristuksen syntymää sen saman totuuden, mikä sitten Jeesuksen kautta tuli ilmi, estääkseen heitä uskomasta todellista totuutta. Tämä oli sangen kummallinen selitys, että vanhempi usko oli perkeleen tuoma jäljennös nuoremasta, mutta se on aivan johdonmukainen selitys kristityille, jotka uskovat, että heidän opettajansa oli ainoa oikea ja oli Jumala. On luonnollista, että he koettivat pulmasta päästä vetoomalla tuohon vanhaan syntipukkiin – perkeleeseen –, mutta tämä ei ole mikään tieteellinen ratkaisu.

Tulemme nyt toiseen vastaukseen, siihen, jonka uudemmat tutkijat antavat. Emme silloin puhu ainoastaan teologisista tutkijoista vaan myös kirkon ulkopuolella olevista. Kaikki he kuitenkin yhdessä suhteessa ovat yksimielisiä; kaikki näet vastaavat: Jeesus oli ihminen. Näin vastaa Tolstoi, näin Frenssen – ehkä olette lukeneetkin hänen pienen kirjansa: Jeesuksen elämä – näin vastaavat vanhemmat kriittiset tutkijat, Strauss, Renan. Kun silloin kysymme: “Mistä tämän tiedätte? Kuinka voitte todistaa, että Jeesus oli vain ihminen?“, he vastaavat vetoomalla raamattuun.

Kirkkokin oli vastauksensa tueksi vedonnut raamattuun, mutta etupäässä Paavalin kirjeisiin. Paavali muka aivan selvästi todistaa, että Jeesus oli Jumala, joskaan se ei evankeliumeissa niin selvästi ilmenisi. Mutta nämä uudemmat tutkijat vetoovat myöskin raamattuun. He ovat tunnollisten ja pitkälisten tutkimusten nojalla tehneet päätelmänsä; he ovat kriitillisesti tutkineet raamatun alkutekstejä ja kaikkea kirjallisuutta, mitä on saatavana kristikunnan varhaisimmilta ajoilta; ja he sanovat: jos tahdomme oppia tuntemaan Jeesuksen historian, hänen elämäkertansa ja hänen personallisuutensa, niin meidän ei ole käännyttävä Paavalin kirjeisiin, sillä ne ovat suorastaan erehdyttäviä, ne eivät sisällä samaa henkeä kuin Jeesuksen oppi. Paavali ei ollut Jeesuksen opetuslapsi, hän ei tuntenut Jeesusta personallisesti. Vasta Jeesuksen kuoleman jälkeen hän tuli kristityksi ja sai täten käsityksensä Jeesuksesta vasta perästäpäin. Ja Paavali ehkä laittoi Jeesuksen historiasta sen teologisen, mystillisen kertomuksen, mikä on kirkon oppina meille säilynyt. Mutta kun kriitillisesti näitä kirjoituksia tutkitaan ja tehdään johtopäätöksiä, ovat Paavalin kirjeet kaikkein vähimmin luotettavat, mitä tulee Kristukseen, vaikka Paavalin kirjeet ovatkin miltei ainoat kirjat Uudesta Testamentista, jotka ovat meille säilyneet alkuperäisessä muodossaan.

Sitävastoin se lähde, josta meidän on ammennettava tietoa Jeesuksesta, on evankeliumit. Niistä opimme tuntemaan Jeesuksen historian ja hänen personansa. Ja kun kysymme: kaikista evankeliumeistako? – vastaavat tutkijat: ei suinkaan, vaan ne järjestyvät oman arvonsa mukaan. Niinpä Johanneksen evankeliumi on historiallisesti kaikkein vähimmin luotettava. Siinä on Jeesuksen suuhun pantu paljon yleviä puheita ja kauniita sanoja, mutta niiden todenperäisyydestä ei ole meillä tietoa. Kertomuksen yleiskohtiin nähden se evankeliumi ei ole luotettava. Muut evankeliumit siis muodostavat sen pohjan, jolle meidän on rakennettava

käsityksemme Jeesuksesta. Ja näistä kolmesta – n.k. synoptisista evankeliumeista – on vanhin ja historiallisesti luotettavin Markuksen evankeliumi. Tämän ovat tutkijat huomanneet ja asettaneet Markuksen yksinkertaisen evankeliumin lähteeksi, josta on ammennettava Jeesuksen ulkonaisen historian selville saamiseksi. Sitten Matteuksen evankeliumi lisää Markuksen evankeliumista saatuun historiaan Jeesuksen sanoja ja puheita ja Luukkaan evankeliumi vielä täydentää edellisiä, turvautuen milloin Markuksen esitykseen milloin Matteuksen käyttämään puhekokoelmaan.

Kun näin evankeliumit luokitellaan historiallisen arvonsa mukaan, saamme niistä jotakuinkin täydellisen kuvauksen Jeesuksen personasta ja historiasta. Ja silloin – väittävät nämä tutkijat – selviää meille aivan ilmeisesti, että Jeesus oli ihminen. Hän ei koskaan kutsunut itseään Jumalaksi, vaan hän sanoo itseään Jumalan pojaksi. On selvä, että myöhemmin on syntynyt kaikenmoisia lisäyksiä Jeesuksen kertomukseen. Evankeliumit eivät näet tulleet heti kirjoitetuiksi, vaan niinkuin nimikin sanoo ovat ne ainoataan kertomusten mukaan kirjoitettuja: “evankeliumi Matteuksen mukaan, Markuksen mukaan“ j.n.e. Minä en tässä voi syventyä niihin todisteluihin ja perusteluihin, joiden nojalla uudemmat tutkijat väittävät, että Jeesus oli ihminen, mutta voitte lukea siitä esim. Frenssenin kirjasta Jeesuksen Elämä. Se kirjanen on kaunis ja mieltäylentävä, sillä Jeesuksen persona on niin korkea ja puhdas, että hän on suurenmoisesta vaikuttanut kaikkiin tutkijoihin, jotka ovat hänen elämänsä syventyneet. Heidän täytyy ihmetellä sitä puhtautta, jaloutta ja suuruutta, mikä hänen personastaan ilmenee. Ja yhdessä suhteessa hän oli aivan toisenlainen ihminen kuin me muut, siinä että hänellä oli voittamaton ja horjumaton usko Jumalaan, Isään, että hän täydellisesti antautui tuon näkymättömän Jumalan johdettavaksi ja viimein meni kuolemaan sen sisäisen

elämän puolesta, mikä hänellä oli. Hänen elämänsä on erinomaisen opettava kaikille niille, jotka todella tahtovat ihanteen puolesta elää. Me ihmiset olemme monessa suhteessa huonoja ja onnistumattomia sielullisesti, me huomaamme itsessämme paljon pahaa ja heikkoutta, mutta samalla huomaamme itsessämme halun nousta ja pyrkiä ylöspäin parempaan elämään, tavoitella hyvää, totuutta. Mutta samalla kuin meillä on tämä sisällinen halu, saamme tehdä mieltä masentavia kokemuksia oman heikkoutemme suhteen. Nyt Jeesus oli ihminen, jossa tämä sisäinen pyrkimys oli suurempi kuin kenessäkään muussa. Ja vielä enemmän. Hän todella saattoi elää tuollaista suurta elämää, joka hetki voittaa itsensä ja kärsiä mitä tahansa sen totuuden ja sen ihanteen puolesta, jota hän hengessään palveli, hän saattoi mennä kuolemaan Jumalansa puolesta. Hän on esimerkki kaikille niille, jotka tavoittelevat ihanteellista elämää.

Näin sanovat nämä kriittiset tutkijat. He ihailevat Jeesusta suuresti, hän on heidän mielestään merkittävin ihminen, mikä koskaan on elänyt maan päällä, mutta ei sen kautta, että hän olisi Jumala, vaan sentähden, että hän oli niin syvästi ihminen, joka todella toteutti kaiken sen, mikä meille muille ihanteena väikkyy. Meidän täytyy myöntää, että nämä tutkijat ovat tehneet suuren työn. He ovat Jeesuksen kasvoilta poistaneet sen hunnun, joka aina ennen esti meitä hänessä näkemästä ihmistä. Nyt voimme nähdä, että hänelläkin oli taisteluita, oli tuskan ja katkeruuden hetkiä, mutta samalla näemme, että hän aina voitti, hän voitti aina itsensä kaikissa kiusauksissa.

Mutta juuri sentähden, että Jeesus oli näin merkittävä ihminen, on hän näille uudemmille tutkijoille jäänyt arvoitukseksi, vaikka ovatkin hänessä niin paljon totuutta nähneet. He eivät osaa häntä selittää. He kieltävät ensiksikin hänen ihmetyönsä. He eivät osaa muuta kuin sanoa, että useimmat hänen ihmetöistään ovat taruja ja legendoja.

Muutamille he myöntävät totuuden arvon. Hän kyllä osasi parantaa sairaita, sanovat tutkijat. Hänen mahtava personallisuutensa vaikutti ihmisiin niin, että he uskoivat häneen, ja tämä usko heidät paransi. Näemmehän vielä tänä päivänä, että vahva usko voi parantaa sairaita. Mutta muut ihmetyöt ovat enimmäkseen taruja ja myöhempiä lisäyksiä, päättelevät tutkijat. Mutta he eivät osaa selittää, miksi Jeesus oli sellainen kuin hän oli, miksikä me muut ihmiset olemme niin heikkoja ja huonoja verrattuina tähän ihanneihmiseen. He tunnustavat itse, että Jeesuksen sielunelämä on mysterio. Professori Harnack sanoo nimenomaan, että meille aina on jäävä salaisuudeksi, minkätähden Jeesus oli sellainen ihmeellinen olento, kuinka hän oli sellaiseksi kehittynyt.

Tämä tosiasia on sellainen, ettemme voi sitä pintapuolisesti tai kevytmielisesti sivuuttaa. Tutkiessamme Jeesuksen elämää ja tutkiessamme muiden suurten uskonsankarien elämää, huomaamme, että se oli yläpuolella meikäläisten elämää, että heidän elämänsä todella oli tarumaisen puhdasta ja ylevää, että he loivat siunausta ympärilleen kaikkialle. Mutta emmekö voi mistään saada selvitystä tähän? Onko näiden suurten sielujen elämä aina jäävä meille salaisuudeksi, niinkuin tutkijat väittävät? Eikö ole mitään tyydyttävää vastausta tähän kysymykseen? Minun ymmärtääkseni on, ja se vastaus on teosofinen.

Ja minkä vastauksen antaa nyt tämä kolmas katsantokanta – teosofinen maailmankatsomus? Se sanoo: Jeesus oli ihminen, mutta hän oli samalla Jumala. Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Eikö tämä ole sama vastaus kuin kirkon antama? Näin lyhyesti lausuttuna se voi tuntua samalta, mutta teosofia selvittää, millä tavoin Jeesus oli Jumala ja millä tavoin hän oli ihminen. Mitenkä Jeesus siis oli ihminen? Siten kuin me kaikki olemme ihmisiä. Ja mitenkä hän oli Jumala? Siten kuin me kaikki olemme Jumalia. Teosofisen maailmankatsomuksen valossa jokainen ihminen on Jumalan

Poika; jokaisessa ihmisessä asuu Jumala. Tämä ei ole mitään kevytmielistä, mitään pintapuolista, vaan se on syvä totuus. Se merkitsee, että jokainen meistä on jumalallinen henki, että me kaikki olemme Jumalasta syntyneet, siitä suuresta Elämästä ja Tajunnasta, joka on kaiken näkyväisen takana. Elämä ei ole mitään kuollutta, tajutonta, järjetöntä, vaan se on järjestäytynyttä ja itsetietoista, se on meille käsittämätön ja selittämätön Jumaluus. Tämä suuri maailmankaikkeus ei ole mikään leikkityö, mikään sokeain voimain tulos, vaan sen takana on ikuinen järki, ikuinen viisaus ja voima, ikuinen tajunta. Me emme osaa sitä selittää, sillä me olemme pienempiä, kuin se, mutta Se on ja me olemme Sen poikia. Me ihmiset olemme kaikki tämän hengen lapsia. Uskonnollisella kielellä on sanottu, että ihminen on Jumalan yksisyntyinen poika, Jumalasta yksin syntynyt. Mutta tämä on ihmisen sisäisin salaisuus, ja me tavalliset ihmiset emme ole siitä tietoisia. Me emme ole vielä itsetietoisia Jumalan poikia, vaan me olemme vasta kehittymässä tietoon siitä. Jokainen ihminen tulee kerran tietoon siitä, että hän on Jumalan Poika, henkinen, ikuinen olento, Isästä Jumalasta syntynyt. Ja millä tavalla tämä kehittyminen tapahtuu? Siten, että ihminen monta kertaa syntyy tänne maan päälle, täällä kokee, viisastuu ja vähitellen herää tietoiseksi siitä, kuka hän on. Se sisäinen kaipuu, jonka kaikki tunnemme sisässämme, se ihmisessä aikaa myöten voittaa yhä enemmän alaa, kunnes se lopulta tulee kaikkia muita himoja ja pyrkimyksiä voimakkaammaksi. Lopulta jää ihmiseen jällelle vain tämä yksi halu, ja silloin alkaa hänessä herätä tieto siitä, että hän on Jumalan Poika, että hänen elämällensä on korkea päämäärä. Ja silloin hän alkaa tehdä henkistä työtä ja todenteolla kasvattaa itseään voidakseen toteuttaa jumalallisen elämänsä.

Kahdenlainen on se keino, millä inhimillinen henki, joka alussa on itsetiedoton kuin lapsi, kehittyy tietoon siitä, että se on Jumalasta lähtenyt. Ensiksi siten, että se syntyy tänne

maan päälle kerran toisensa perästä ja saa yhä uudelleen tilaisuuden kokea hyvää ja pahaa, oikeaa ja väärää ja siten vähitellen oppia. Ja toiseksi, kun se on nähnyt, että elämällä on päämäärä, niin on sille välttämätöntä alkaa itseään kehittää ja itsetietoisesti pyrkiä toteuttamaan jumalallisen elämän itsessään. Näin ihminen kahdella tavalla kehittyi, ulkonaisen elämän ja sisällisen pyrkimyksen kautta.

Ja kuka nyt oli Jeesus? Jeesus oli ihminen sellainen, joka oli kehittynyt päämaaliin, saavuttanut sen Isän tuntemisen, sen itsetiedon, jonka mekin kerran saavutamme. Jeesus oli ikäänkuin vanhempi veli, siten että hän ennen muita oli tullut päämäärään ja ehkä siten, että hän oli tullut ihmiseksi alemmasta muodosta ennen kuin me ja siten että hän suurella voimalla, päättäväisyydellä ja kestävyydellä monen elämän läpi oli ponnistanut ja pyrkinyt ja lopulta päässyt täydelliseen Jumalan tuntoon. Ja kun ihminen on päässyt Jumalan tuntoon, silloin hän on yhtynyt Jumalaan, sillä aina kun jonkun totuuden olemme saavuttaneet, on se totuus meissä itsessämme. Jollei meillä olisi tajunnassamme kuvaa tästä maailmasta, niin emme tietäisi siitä mitään. Kun tunnemme Jumalan, merkitsee se, että Jumala on meissä tullut eläväksi, että olemme täyttyneet Jumalalla ja voimme sanoa olevamme yhtä Isän Jumalan kanssa, niinkuin Jeesus sanoi. “Joka minut näkee, hän näkee Isän.” Ainoastaan täydellinen ihminen voi näin sanoa, sellainen kuin Jeesus, Buddha, Zoroaster, Krishna tai muut suuret opettajat. Mutta täydellinen ihminen voi todella niin sanoa. Niinkuin Jeesus oli tämän päämäärän saavuttanut, niin ovat monet muut sen saavuttaneet. Kaikki eivät ole julkisesti esiintyneet maan päällä. Heillä ei ole ollut sellaista tehtävää kuin Jeesuksella. Elämässä vallitsee täydellinen lainmukaisuus, sentähden ei ole aina sallittu, että maan päällä esiintyisi tällainen suuri ihminen, joka on tiedon saavuttanut. Vain silloin tällöin astuu ihmiskunnan keskelle ihmeellinen ihminen. Ja mikä on silloin semmoisen ihmisen tehtävä? Mikä

oli Jeesuksen tehtävä? Niinkuin hän itse sanoi: “Sitä varten olen minä maailmaan tullut, että julistaisin totuuden.” Ja se totuus, jonka hän julisti, oli se, että kaikki olemme Jumalan lapsia. “Olkaa sentähden täydellisiä, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.” Se on hänen sanomansa maailmalle.

Tällainen oli Jeesus. Hän siis oli ihminen, mutta samalla hän oli Jumala. Hän ei ollut Jumala sellaisella mystillisellä tavalla kuin ennen olemme saaneet kirkonopilta kuulla, että suuri Jumala, joka on kaiken takana, olisi puristautunut yhteen ja astunut maan päälle ihmisenä, vaan hän oli ihminen, joka oli kohonnut Jumalan tietoisuuteen ja sisäisesti tullut yhdeksi Jumalan kanssa. Tällä tavoin teosofia aivan yksinkertaisesti ja järkevästi ratkaisee kysymyksen, kuka Jeesus oli, ja avaa meille uusia näköaloja. Me voimme nyt selvästi ymmärtää Jeesuksen elämäntarinan, että hän oli ihminen, joka oli noussut niin korkealle, että hän oli tullut yhdeksi Elämän Hengen kanssa ja saavuttanut kaikenlaisia henkisiä voimia, joita ei meillä muilla ole. Samat voimat ovat olleet muillakin ihmisillä, jotka ennen häntä ovat saman tien kulkeneet, ja samat voimat tulevat niille vastedes, jotka Jeesuksen jälessä kulkevat sen tien. Tällä tavoin käsitämme raamatun ihmetyöt. Olkoon, että niiden ympärille on muodostunut legendoja, mutta meidän ei tarvitse niitä silti kieltää. Niiden takana voi olla totuuden ydin. Näin tulee raamattu aivan toisenlaiseksi kirjaksi. Nyt emme evankeliumeissa lue kaukaisesta olennosta, jonka kanssa meillä ei ole mitään tekemistä, vaan ihmisestä, joka on saavuttanut sellaisen asteen kehityksessään, jonka me kerran tulemme saavuttamaan. Kerran tämä tulee olemaan meidänkin historiamme. Uudessa valossa esiintyy meille nyt kertomus Jeesuksesta. Kirkon vastaus, että Jeesus oli Jumala, sisältää yhden puolen totuudesta – tai kumpikin vastaus sisältää koko totuuden, riippuen siitä, miltä puolelta sitä katsomme. Aina

näet, kun ymmärrämme totuuden, niin siinä vastakkaiset mielipiteet sulautuvat yhteen.

Kun nyt tällainen opettaja kuin Jeesus esiintyy maan päällä, voi hän meille ihmisille näyttää, mitä elämä on, ja neuvoa meille tien, kuinka me voimme päästä samaan täydellisyyteen kuin hän on päässyt. Näin ovat kaikki suuret opettajat tehneet. He ovat sanoneet: seuratkaa minua, niin saavutatte saman totuuden, minkä minä olen saavuttanut. Kun täydellinen ihminen saa tehtäväkseen astua ulos maailmaan, niin hän suurenmoisella tavalla uhrautuu ihmisten puolesta. Kun hän astuu meidän joukkoomme, on kuin huuto hänestä kaikuisi yli sielujen maailman: "Tulkaa minun luokseni; minä voin teitä opastaa oikealle tielle, minä voin teille näyttää elämän tien, luottakaa minuun ja te totisesti saavutatte totuuden ja autuuden". Hän ottaa suuren edesvastuun päällensä tullessaan ihmisten keskuuteen luomaan uskonnon, mahtavan henkisen liikkeen. Hän kutsuu ympärilleen inhimillisiä sieluja tahtoen opastaa heitä Jumalan luo, ja tämä on hänen esiintymisensä, hänen uhrauksensa suuri salaisuus. Hän on totisesti antanut oman henkensä meidän puolestamme ja ikäänkuin sitonut itsensä meihin. Kun hän on tullut Jumalaksi siten, että jumalallinen elämä on hänessä tullut eläväksi, on hän tullut itsetietoisesti kuolemattomaksi. Me muut ihmiset kuolemme ja synnymme jälleen, mutta sellainen suuri ihminen, kuin Jeesus on itsetietoisesti kuolematon, ja hänen suuri uhrauksensa on siinä, että hän jää tänne maan päälle ihmisten opettajaksi, niitten sielujen holhoojaksi, ystäväksi, jotka hänen ääntänsä kuulevat ja häneen uskovat ja luottavat. Kaikista ihmisistä, jotka syntyvät kristilliseen maailmaan ja kutsuvat itseään kristityiksi ja sielussaan tuntevat Jeesuksen opettajakseen, niistä todella Jeesus pitää huolta, niistä hän on vastuunalainen Jumalan edessä ja hänen tehtävänsä on koota ne kaikki ja johtaa Jumalan luo. Sentähden Jeesus elää vielä tänä päivänä personana; en tarkoita, että hän eläisi jossakin

näkymättömissä, sydämessämme, hengessämme, vaan tarkoitan, että Jeesus Kristus, tuo ihmeellinen ihminen, tuo täydellinen olento elää tänä päivänä meidän keskellämme samaten kuin elävät muiden uskontojen suuret Mestarit. He muodostavat suuren veljeskunnan ja ovat ihmiskunnan valona, ja he odottavat, että meistä ihmisistä silloin tällöin tulisi joku heidän opetuslapsekseen. Tänä päivänä niinkuin 2000 vuotta sitten, niinkuin kaikkina vuosisatoina me voimme päästä heidän opetuslapsikseen. Se ihminen, joka tahtoo kulkea Jeesuksen jälessä ja noudattaa hänen neuvojaan, häneen uskoen ja luottaen kehittää itsessään jumalallista elämää, joka meissä kaikissa kytee, hän voi tulla Jeesuksen opetuslapsiksi. Elämä on suuri ja vakava todellisuus, sillä on ihmeellinen päämaali. Me ihmiset emme ole yksiksemme heitetty, vaan keskellämme on suuria opettajia, vaikka he ovat silmillemme näkymättömiä. Me emme heitä huomaa, ennenkuin sydämessämme heidät opimme tuntemaan, ennenkuin ymmärrämme, että voimme ruveta heitä seuraamaan. Silloin vasta he ilmestyvät meille.

Tämä on se suuri sanoma, jonka teosofia on tuonut kristikunnalle, että Jeesus elää ja kutsuu luokseen opetuslapsia. Hän odottaa, että me ihmiset, jotka olemme niin lyhytnäköisiä, niin pintapuolisia, ymmärtäisimme, että elämällä on vakava sisältö, suuri päämäärä, ja että tahtoisimme ruveta pyrkimään ihannetta kohti, totuuden tietoon. Hän sanoo: herätkää sydämessänne ja hengessänne tuntemaan, keitä te olette. Tässä ei ole kysymyksessä minkäänlainen usko järjettömiin opinkappaleihin, vaan ainoastaan usko siihen, että ihminen on jumalallinen olento.